

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

9.
razred

Sreda, 25. marec 2026 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.
Preizkusu je priložena barvna priloga.*

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Pri vsaki nalogi napiši odgovore na črte v predvideni prostor znotraj okvirja, razen če je pri nalogi navedeno drugačno navodilo za reševanje.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni pozneje. Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 28 strani, od tega 3 prazne in 4 strani barvne priloge.

STARI VEK

3. Oglej si zemljevid na sliki 16 v barvni prilogi in odgovori na vprašanji.

3. a) Na katerih dveh celinah so se razvile prve visoke kulture?

(1 točka)

3. b) Navedi, kaj je skupnega območjem, kjer so se razvile prve visoke kulture.

(1 točka)

4. Preberi besedilo in odgovori na vprašanji.

»V čast boga Zevsa so Grki prirejali velike slovesnosti, imenovane olimpijske igre. Prve so bile leta 776 pr. Kr. Olimpijske igre so potekale vsaka štiri leta v Olimpiji na Peloponezu.«

(Vir: K. Simonič - Mervic, Stari svet, Zgodovina za 7. razred devetletne osnovne šole, Modrijan, Ljubljana 2003.)

4. a) Iz besedila izpiši podatek, iz katerega lahko sklepamo, da olimpijske igre v stari Grčiji niso bile zgolj športni dogodek.

(1 točka)

4. b) S pomočjo besedila navedi podobnost med sodobnimi in starogrškimi olimpijskimi igrami.

(1 točka)

N 2 6 1 5 1 1 3 1 0 7

7. a) Katere bolezni so se ljudje v srednjem veku najbolj bali? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A gripa
- B skorbut
- C aids
- D kuga

(1 točka)

7. b) Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

Iz kronike 1345:

... v italijansko mesto žlahtno Florenco je prišla smrtonosna nalezljiva bolezen, ki se je razširila bodisi zovoljo vpliva zvezd ali pa jo je smrtnikom v pravični jezi nad našimi hudodelstvi poslal Bog, da bi se poboljšali. Nekaj let poprej je izbruhnila v vzhodnih deželah. Zoper njo je bil zaman vsak preudarek ali človeški ukrep ...

(Prirejeno po: O. Janša - Zorn, D. Mihelič, Stari in srednji vek: zgodovina za 6. razred osnovne šole, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1995.)

V čem so iskali vzrok za izbruh nalezljivih bolezni v srednjem veku? Navedi en vzrok.

(1 točka)

7. c) Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

Iz zapisa o ljudskem znanju iz 13. stoletja:

Da bi ozdravili nalezljivo bolezen, vzemite pol unče kisove vode in za kovanec maže proti kačjim pikom. To dajte piti tistemu, ki je zbolel za to boleznijo, vendar morate paziti, da bo mešanica mlačna. Potem bolnika dobro pokrijte, da se spoti.

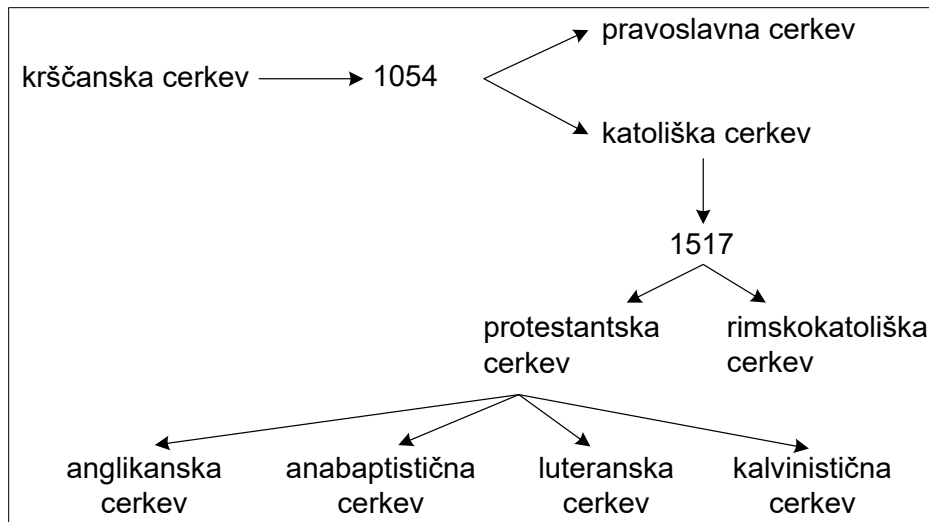
(Prirejeno po: J. M. Sallmann, Čarovnice satanove neveste, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1994.)

Razloži, zakaj so bili v srednjem veku v boju z nalezljivo boleznijo neuspešni. Napiši eno razlago.

(1 točka)

10. Oglej si sliko 3 in odgovori na vprašanji a in b.

Slika 3: Krščanska cerkev

10. a) S slike izpiši letnico začetka reformacije.

(1 točka)

10. b) Katere veje krščanske cerkve ni bilo pred reformacijo?

(1 točka)

10. c) Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

Koncil je s prekinitvami zasedal kar osemnajst let (do 1563), njegovi sklepi pa so bili daljnosežni. Nauke reformacije je odklonil, natančno pa je določil nekatere točke v katoliškem nauku (npr. število zakramentov, besedila pri obredih), dolžnosti in pravice papeža, škofov in duhovnikov, prepovedal je kupovanje cerkvenih služb, prepovedal je prodajo odpustkov /.../.

(Prirejeno po: M. Žvanut, P. Vodopivec, Vzpon meščanstva: zgodovina za 7. razred osnovne šole, Mihelač in Nešović, Ljubljana 1995.)

Iz besedila izpiši dva sklepa tridentinskega koncila, s katerima bi se zagovorniki reformacije najbolj strinjali.

(1 točka)

12. a) Oglej si zemljevid na sliki 19 v barvni prilogi in odgovori na vprašanje.

V katerem delu današnjih ZDA sta bila jedro in začetek bodoče zvezne države?

(1 točka)

12. b) Preberi besedilo, oglej si sliko 4 in odgovori na vprašanje.

Iz Deklaracije o neodvisnosti ZDA (1776):

»Naslednje pravice imamo za samoumevne: da so vsi ljudje ustvarjeni enaki, da so od svojega stvarnika obdarjeni z določenimi neodtujljivimi pravicami, kot so pravica do življenja, svobode in stremljenja po sreči.«

(Vir: M. Razpotnik in drugi, Potujem v preteklost 8, Učbenik za zgodovino za 8. razred osnovne šole, Rokus Klett, Ljubljana 2020.)

Napis na sliki:

»Mar nisem tudi jaz človek in brat.«

Slika 4: Slika iz leta 1795

Ali so se ideje iz Deklaracije o neodvisnosti ZDA udejanjale v resničnem življenju v na novo nastali državi? Obkroži pravilni odgovor in ga utemelji.

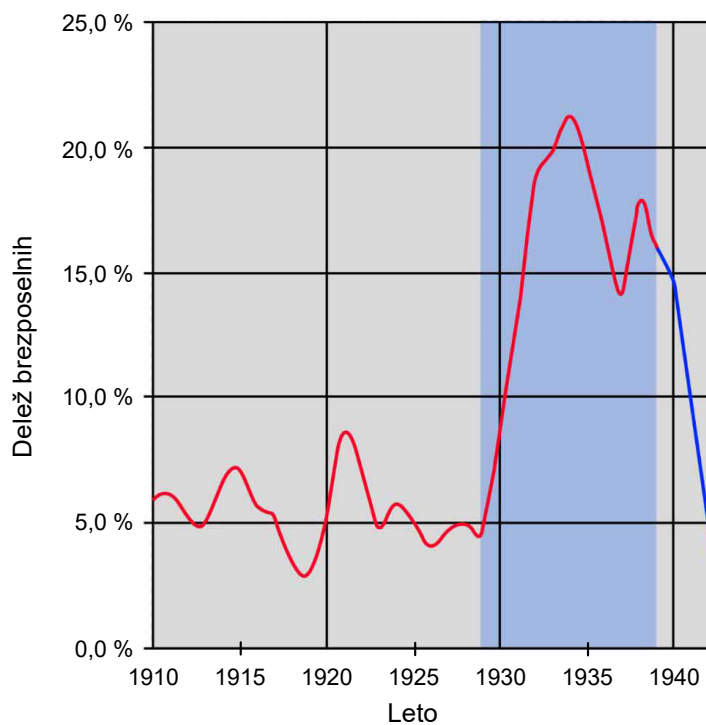
DA NE

Utemeljitev: _____

(1 točka)

16. c) Oglej si diagrama na slikah 8 in 9 ter odgovori na vprašanje.

Slika 9: Brezposelnost delovno aktivnega prebivalstva v ZDA

Primerjaj diagrama in razloži, kako je zaposlenost prebivalstva v ZDA povezana z industrijsko proizvodnjo med letoma 1929 in 1935.

(1 točka)

18. a) Kdaj se je začela druga svetovna vojna na ozemlju Evrope? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A 12. 3. 1938
- B 1. 9. 1939
- C 6. 4. 1941
- D 7. 12. 1941

(1 točka)

18. b) Preberi besedilo 1 in odgovori na vprašanje.

Besedilo 1

Napad Nemčije na Poljsko:

»Naj so Poljaki še tako pogumni, srčni in nori, nemški naskok jih je naravnost pomendral. /.../ Lovska bombniška letala so rjovela nad nebom, ogledovala, napadala in sipala ogenj. Divizije tankov so predirale obrambne črte ter drvele po trideset, štirideset milj na dan. /.../ Velikansko armado je usmerjala zapletena elektronska oprema.«

(Vir: W. Shirer, Vzpon in padec tretjega rajha, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1969.)

S pomočjo besedila navedi vrstni red vključevanja različnih rodov vojske v potek napada, ki je značilen za bliskovito vojno.

(1 točka)

18. c) Primerjaj besedili 1 in 2 ter odgovori na vprašanje.

Besedilo 2

Iz nemškega vojaškega poročila med 1. svetovno vojno na zahodni fronti:

»Val za valom je plezal iz jarkov in korakoma napredoval. Strojnice so s salvami sprejemale napadalce /.../, njihovo napredovanje se je ustavilo na sredini nikogaršnje zemlje. Pogled je bil strašen. Med bodečo žico je ležalo na stotine rumeno rjavih mrtvih in ranjenih.«

(Vir: M. Rode, Koraki v času, 20. stoletje, Delovni zvezek za 8. razred osemletke in 9. razred devetletke, Državna založba Slovenije, Ljubljana 2003.)

Kljub različnemu načinu bojevanja v 1. in 2. svetovni vojni je bilo v obeh vojnah veliko žrtev. Primerjaj in na kratko opiši žrtve 1. in 2. svetovne vojne.

Žrtve 1. svetovne vojne:

Žrtve 2. svetovne vojne:

(1 točka)

20. a) Katerega leta je Slovenija postala samostojna država?

(1 točka)

20. b) Oglej si sliki 14 in 15 ter odgovori na vprašanje.

Slika 14

Slika 15

Zakaj sta od 1. 5. 2004 na javnih ustanovah Republike Slovenije izobešeni obe prikazani zastavi?

(1 točka)

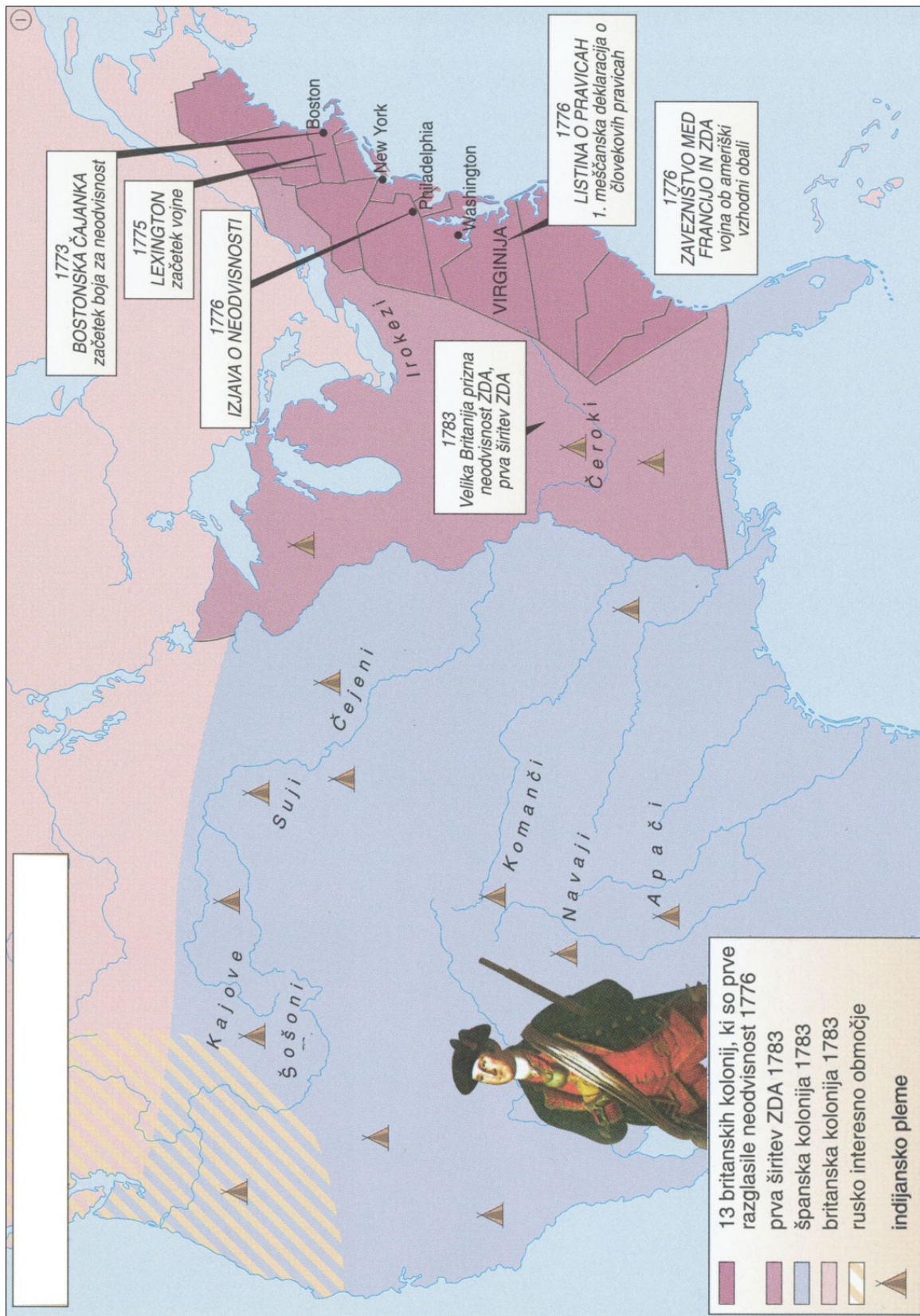
20. c) Navedi enega od načinov, kako še danes obeležujemo spomin na osamosvojitve Slovenije.

(1 točka)

Skupno število točk: 50

N 2 6 1 5 1 1 3 1 2 7

Slika 19: Nastanek Združenih držav Amerike (ZDA)

